

Důvodová zpráva

Předkládáme RMČ ke schválení návrh realizace 10. ročníku projektu Příběhy našich sousedů – Praha 10 a Smlouvu o spolupráci pro školní rok 2023/2024. Smlouva, která tvoří přílohu č. 1 tohoto materiálu, byla připomínkována a odsouhlasena právníkem Odboru kultury a projektů.

Návrh na uskutečnění uvedeného projektu je v souladu se stanoviskem Komise kulturní č. KK/08/16/2023 ze dne 7. 6. 2023. Stanovisko je přílohou č. 2 předloženého materiálu.

Projekt „Příběhy našich sousedů“ zahájila městská část Praha 10 ve spolupráci s Post Bellum, z. ú. v roce 2013. Projekt „Příběhy našich sousedů“ vznikl na základě doporučení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výuce dějin 20. století. Smyslem projektu je podpořit změny ve výuce vytvořením multimediálního výukového materiálu reflektujícího historii 20. století v evropských souvislostech, který využívá metody slovního podání historie (vzpomínek pamětníků).

Projekt realizuje Post Bellum, z. ú. a Nadační fond Karla Hartiga. Post Bellum, z. ú. je nezisková organizace, která od roku 2001 vyhledává a nahrává vzpomínky pamětníků na klíčové momenty 20. století. Svědectví válečných veteránů, přeživších holokaustu, politických vězňů, disidentů, ale také příslušníků tajné policie, nebo členů komunistické strany, jsou ukládány do sbírky Paměť národa, která je s více než 3 000 nahrávek jednou z největších veřejně přístupných pamětnických sbírek v Evropě.

„Příběhy našich sousedů“ je vzdělávací projekt pro žáky osmých až devátých tříd základních škol, popřípadě pro studenty nižších ročníků středních škol. Ti se za doprovodu svých učitelů a pracovníků Post Bellum, z. ú. na několik měsíců stanou rozhlasovými nebo televizními dokumentaristy. Žáci během půl roku vyzpovídají pamětníka ze svého okolí, natočí jeho vzpomínky, digitalizují fotografie, prozkoumají archivy, a nakonec vytvoří rozhlasovou, televizní, animovanou nebo psanou reportáž či dokument o jeho životě. Někteří podle příběhu kreslí komiks, jiní tvoří prezentaci pro spolužáky či animovaný film, další spolupracují s redaktory Českého rozhlasu, kteří jim pomohou sestříhat nahrávku do rozhlasové reportáže.

Aby byly výstupy dětí co nejlepší, mají zapojení žáci možnost účastnit se řady workshopů (WS). Úvodní workshop „Jak natočit pamětníka“ absolvují všechny týmy v rámci setkání se svým regionálním koordinátorem. Po natočení rozhovoru s pamětníkem se děti mohou zúčastnit workshopu „Jak vyprávět příběh“, ve kterém se učí, jak z velkého množství informací vybrat to důležité do výsledného výstupu. Mediální workshopy vedou profesionální filmaři či rozhlasoví redaktori. Audio workshopy probíhají ve studiu Českého rozhlasu, kam zamíří ty týmy, které chtějí natočené vyprávění pamětníka zpracovat do rozhlasového dokumentu. Děti si dopředu připraví scénář a ve studiu Českého rozhlasu svou nahrávku pamětníka za pomoci redaktora sestříhají do ucelené rozhlasové reportáže. Učí se

přítom mluvit na mikrofon, když samy natáčejí krátké komentáře, kterými posouvají vyprávění pamětníka v dějové linii dál. Redaktor přitom učí děti správné rétorice, která je pro práci v rozhlasu nezbytná. Děti zde pracují také s profesionálním zařízením pro střih. Video WS absolvují týmy s profesionálním filmařem, pracují se sestříhaným materiálem, který si na WS přinesou. Lektor jim pomáhá sestavit materiál do ucelené reportáže, a to jak po stránce scénářistické, tak po stránce technické.

Projekt nabízí alternativní způsob výuky, kdy se žáci zábavnou formou dozvědí nejen mnoho ze života osobností a z moderních dějin, ale především se naučí aktivně zpracovávat získané informace a předávat je ostatním. Projekt učí děti pracovat v týmu. Získávají tak důležité dovednosti pro budoucí uplatnění.

Nakonec žáci vystoupí před publikem a výsledky své práce představí veřejnosti a odborné porotě naživo nebo v online podobě. Výsledky jejich práce jsou následně vystavené na webu www.pribehynasichsousedu.cz a v rámci databáze Paměť národa - nejrozsáhlejší on-line databáze pamětnických příběhů v Evropě. Výstupem celého projektu je také exteriérová panelová výstava, která představuje pamětníky široké veřejnosti. Tyto výstupy přispívají k prezentaci městské části Praha 10 jako odpovědné vůči svým starším spoluobčanům.

Technická stránka projektu je zajišťována regionálním koordinátorem Post Bellum, z.ú., který poskytuje pedagogům i žákům metodickou, technickou a organizační podporu. Učitele školí v oblasti zacházení s nahrávací technikou a prací s portálem Paměť národa. Zajišťuje setkání s pamětníky, exkurze škol do médií a archivů, pořádá besedy se žáky, kde je motivuje k zapojení se do projektu, a kde týmům názorně představuje dokumentaristické techniky a práci s technickým zařízením. Dále vede administrativu projektu, uzavírá smlouvy s pedagogy a koordinuje projekt podle stanoveného harmonogramu. Hlavní koordinátor projektu je zodpovědný za metodiku projektu, průběžně školí regionálního koordinátora tak, aby bylo dosaženo co nejvyšší kvality průběhu realizace projektu i jeho výstupů, a zajišťuje ve spolupráci s partnery publicitu projektu.

Přínosy projektu:

1. Žáci získají poznatky o moderních evropských dějinách, a to na konkrétních příbězích skutečných lidí, zábavnou, kreativní a motivující formou (hledání pamětníků, nahrávání rozhovorů s nimi, dohledávání souvislostí, tvorba reportáží).
2. Žáci se naučí využívat moderní technologie (nahrávací zařízení, profesionální nástroje pro střih). Tyto zkušenosti s moderními přístroji a postupy mohou následně využít i v reálném "dospělém životě".
3. Žáci se naučí vyhledávat, třídit a analyzovat informace a naučí se pracovat v týmu.

4. Aktivitu projektu mj. podporují i mezigenerační dialog a působí jako prevence sociálně-patologických jevů.

Cílem projektu je přispět k výuce moderních dějin zajímavou formou, a zároveň napomoci ke zmapování historie naší městské části s využitím technik a znalostí z předmětu mediální výchova. Účelem je, aby žáci poznali nejen pamětníky a osobnosti naší městské části, ale získali i řadu zajímavých a možná i unikátních informací o historii Prahy 10.

Harmonogram projektu na školní rok 2023/2024 (tvoří přílohu č. 1 předkládané smlouvy):

přípravná fáze: vytipování pamětníků, analýza dat Paměti národa, průzkum archivů, setkání s pedagogy, seznámení s projektem a představení harmonogramu projektu, školení pedagogů (metodika, práce s portálem Paměť národa, technické školení);

říjen: tvorba žakovských týmů, motivační setkání s dokumentaristickými skupinami, workshop „Jak natočit pamětníka“, objednávání archivů, příprava na setkání s pamětníky, administrativa;

listopad – prosinec: terénní dokumentaristická práce – natáčení rozhovorů s pamětníky, návštěva archivů, popřípadě návštěva míst, kde se příběhy odehrály;

leden: audio workshopy v rozhlasovém studiu, video workshopy, odevzdání a editace textů, audio, video a fotodokumentace, korektury;

únor: finalizace výstupů, ukládání výsledků práce žakovských týmů na www.pribehynasichsousedu.cz, příprava slavnostní prezentace, příprava výstavy;

březen: slavnostní veřejná prezentace výstupů projektu, ukládání zpracovaných příběhů na www.pametnaroda.cz, vernisáž veřejné pamětnické výstavy;

duben - květen: editace a ukládání pamětnických nahrávek pro portál Paměť národa, evaluace projektu, deinstalace výstavy, administrativa – vyplacení odměn pedagogům, příprava závěrečné zprávy a vyúčtování projektu.

Celková finanční náročnost letošního ročníku projektu Příběhy našich sousedů nepřesáhne částku 280.000,- Kč vč. DPH, která je na tento projekt alokována ve schváleném rozpočtu MČ Praha 10 na rok 2023. Rámcový rozpočet je součástí přílohy č. 2 předkládané smlouvy.

Předchozí, devátý ročník projektu „Příběhy našich sousedů“ (školní rok 2021/2022), realizovala městská část Praha 10 ve spolupráci s Post Bellum, z. ú. od podzimu roku 2021. Celkem se zapojilo pět základních škol – ZŠ Švehlova, ZŠ V Rybníčkách, ZŠ Solidarita, ZŠ Eden a ZŠ U Roháčových kasáren. Celkem se zapojilo třicet osm žáků, kteří pod vedením šesti pedagogů vytvořili osm týmů. Výstupem projektu bylo 8 nahrávek pamětníků. Všechny týmy tyto nahrávky vypracovaly do krátkých rozhlasových reportáží. Společným úkolem všech týmů bylo setkat se s pamětníkem, vyslechnout si jeho vyprávění a pamětnický příběh následně zpracovat a veřejně prezentovat.

Před samotným setkáním s pamětníkem všechny týmy absolvovaly workshop „Jak natočit pamětníka“ vedený místní koordinátorkou. V rámci workshopu si děti osvojily zásady natáčení rozhovoru celoživotních vzpomínek a naučily se ovládat nahrávací techniku. Poté probíhala setkání pamětníků s dětmi. Žáci vyprávění celoživotních vzpomínek zaznamenali na diktafon a celé setkání zdokumentovali i fotograficky. Využívali předem připravené otázky a zároveň se postupně vyptávali na různé souvislosti, které vyplynuly během rozhovoru. Kromě příběhů pražských rodáků a obyvatel Prahy 10 se žákům podařilo zpracovat například i příběh pana Hameda Nafarieha, přímého účastníka irácko-iránské války. Dále byly zpracovány příběhy manželů Beránkových, pedagožky Bohumily Valtové, keramika Jiřího Tomana, ředitele TJ Sokol Vršovice Rudolfa Douchy, paní Evy Hájkové a Jaroslavy Turnwaldové.

Týmy se po návštěvě u pamětníka zúčastnily workshopu „Jak vyprávět příběh“, jehož cílem je seznámit děti se základy narativní techniky a pomoci jim v uchopení pamětnického příběhu před přípravou rozhlasové reportáže. Týmy se zúčastnily on-line audioworkshopů s lektory z Českého rozhlasu. Pod vedením redaktora namluvily děti své vstupy a podle předem připraveného scénáře společně s redaktorem daly dohromady výslednou reportáž. Všechny reportáže stejně jako další výstupy a fotografická dokumentace z průběhu projektu byly zveřejněny na webových stránkách projektu. Slavnostní závěrečná prezentace proběhla v pondělí 23. května 2022 od 16 hodin ve Strašnickém divadle.

Žáci a žákyně měli v rámci projektu příležitost setkat se s lidmi, kterým dějiny z učebnic mnohdy zásadně zasáhly do života. Pedagogové projekt hodnotili jako přínosný, a to zejména s ohledem na sílu setkání s pamětníky a autentičnost jejich vyprávění, které v dětech zanechalo hlubokou stopu. V hodnocení též zaznělo, že se žáci díky účasti v projektu zlepšili v prezentačních dovednostech, spolupráci v týmu a schopnosti dokončit náročný úkol navzdory překážkám.